

luonnonmukaisesti ● Ekologisesti ● Puhtaasti ● Aidosti ● Kotoillen

Ekolo

4/2016
6,90

5,90

Superfoodia Suomesta
lyhtökauralla
kova kysyntä

Kasviväreillä
siukset kauniiksi

Uusi vientituote tulossa
Suot kasvavat
ruskeaa kultaa

Päiväkodit
panostavat
ympäristö-
kasvatukseen

Jo kymmenesosa
peltoalasta luomua
– tuplasti vuonna 2020

Tunne maasto,
löydä sienet

Multaa kynsien alle

Kaupunkilaispariskunta
siirtyi luomuviljelijöiksi

Sertifiointi nostaa luonnontuotteiden arvoa

Suomen metsät luomuun!

Kun suomalaisia marjoja ja muita luonnontuotteita myydään ulkomailla, tieto niiden puhtaudesta on helpointa osoittaa luomumerkillä. Myös kotimaassa luomumerkin tärkeys kasvaa koko ajan. Esimerkiksi mustikkajogurtissa luomumerkkiä ei voi käyttää, elleivät myös mustikat ole valvottua luomua. Siksi Suomen metsät kannattaa sertifioida. Melkein koko Lappi on jo luomussa.

Sertifioituja luomukeruu-alueita on Suomessa tällä hetkellä 12,2 miljoonaa hehtaaria. Tämä on noin neljäkymmentä prosenttia Suomen maapinta-alasta. Suomi on jo nyt maailman ylivoimainen ykkönen tilastoiduissa luomu-

keruuhehtaareissa.

Lappi on ollut edelläkävijä. Sen metsistä on jo sertifioitu 99,99 prosenttia. Käytännössä kaikki luomukelpoinen on mukana. Muualla Suomessa on tällä hetkellä yhteensä vasta muutamia tuhansia hehtaareita luomukeruualueita.

Kemialliset käsittelyt este

Luomukeruualueiden sertifiointi ei rajoita millään tavalla metsänomistajan toimia metsässään. Luomukeruualueiden selvittäjä kerää vuosittain tietoja alueen luomukelpoisuudesta. Käsitellyt alueet erotetaan luomualueesta kolmen vuoden ajaksi, minkä jälkeen ne palautuvat luomukelpoiseksi.

Vain noin kaksi prosenttia metsistämme ei tällä hetkellä täytä luomuehtoja. Niissä on tehty viimeisen kolmen vuoden aikana jotain sellaista, mitä luomussa ei sallita.

Kielletyistä toimista yleisin on juurikäävän torjunta urealla. Tätä tehdään kesähakkuissa yleensä siten, että monitoimikonekuusen katkaistuaan ruiskuttaa kannolle ureaa. Talvihakkuissa näin ei tehdä.

Kiellettyjä ovat myös kemialliset lannoitteet ja kemiallinen heinäntorjunta. Myöskään alueella olevan metsätien pintareita vesakkoineen ei saa torjua kemiallisesti esimerkiksi glyfosaatilla.

Sallittuja ovat luomukasvin tuotantoon hyväksytyt tuotantopanokset, jotka ovat Eviran listalla. Näitä ovat esimerkiksi tuhkalannoitus, juurikäävän torjunta harmaaorvakalla sekä hirvituhojen torjuntaan käytettävä lampaanrasvasta valmistettu Trico.

Evira ja ELY-keskukset valvovat

Luomumetsiä säätelevät sama EU:n lainsäädäntö ja kansainväliset sopimukset kuin muuta luomua. Tärkein asiakirja on Neuvoston asetus EY N:o 834/2007.

Ylin valvova ja ohjaava viranomaisena Suomessa Evira.

Suomi on jo nyt maailman ylivoimainen ykkönen tilastoiduissa luomukeruuhehtaareissa. Lapissa melkein kaikki metsät on sertifioitu. Kuva on Koillismaalta Kuusamosta.

Kun ostaa luomukantarelleja tai poimii niitä sertifioidulta luomukeruualueelta, tietää varmasti, että sienien kasvupaikalla ei ole ainakaan kolmeen vuoteen käytetty kemiallisia torjunta-aineita tai lannoitteita. Ilman sertifiointiakin tämä on todennäköistä, sillä vain noin kaksi prosenttia metsistämme ei tällä hetkellä täytä luomuehtoja.

Paikallisesti luomukeruualueiden perustamista ja selvitystoimintaa valvoo kunkin alueen ELY-keskus.

Koko ketjua valvotaan. Alueen perustaja on ELY-keskuksen luomuvälvonnassa ja ensimmäinen ostaja sekä mahdollinen jalostaja ovat Eviran luomuvälvonnassa.

Jokainen metsänomistaja voi halutessaan käynnistää omien metsiensä sertifiointin. Kustannusten ja työmäärän säästämiseksi käytännöllisintä on kuitenkin, että isompi alue sertifioidaan kerralla. Tätä varten perustyon tekee yleensä jokin taho, joka ottaa luomuvälvonnän roolin.

4H-liitto pioneerina

Lapissa, Koillismaalla ja Kainuussa Suomen 4H-liitto on ollut aloitteellinen luomuvälvonnän selvittäjä.

– Vuosituhannen vaihteessa Suomen 4H-liitto kehitti yhteis-

työssä luomuvälvontaviranomais-ten kanssa EU:n luomusäätöihin pohjautuvan suomalaisen luomuvälvonnän sertifiointitavan. Kehitystyötä ja selvityksiä tehtiin eri puolilla Suomea ja Lapissa toiminnasta tuli jatkuvaa, kertoo **Eija Vuorela**, joka on ollut toiminnassa mukana hanketyöntekijänä ja luomukeruuotannon asiantuntijana koko kuudentoista vuoden ajan.

Lapin luomuvälvonnän laajennus tehtiin muutama vuosi sitten. Laajennuksen mahdollisti LuomuLappi-selvityshankkeessa tehty valtakunnallisen sertifiointijärjestelmän kehittämistyö. Se toteutettiin yhteistyössä Eviran kanssa ja Lapissa tehtiin ensimmäinen pilotti uudella menetelmällä. Kehitystyön mahdollisti EU säätöjen sallima mahdollisuus, jossa kolmas osapuoli voi selvittää luomuehtojen toteutumisen alueella.

– Meillä oli tiedossa, että Lapissa on hyvin vähän kemiallista

lannoitusta ja torjuntaa. Aiemmin käytetyn sertifiointijärjestelmän hankaluutena oli ollut kaikkien metsänomistajien tavoittaminen, Vuorela kertoo.

Yksi selvitystyötä helpottava asia oli se, että Lapin ELY-keskus saa tiedot Suomen Metsäkeskukselta, joka valvoo metsän lannoituksen tai torjunta-aineiden käyttöön myönnettäviä julkisia tukia.

Sertifiointien alueiden kartat ovat selvitystyön tehneen tahon omaisuutta. 4H-liitto luovuttaa karttoja maksua vastaan keruutoimintaan. Ostajina ovat ennen

muuta pohjoisen marjayritykset.

– Näin saadaan katettua selvitystyön kustannuksia ja jos joku euro jää yli, se käytetään 4H:n nuorisotyöhön, Vuorela kertoo.

Marjayritykset siirtyisivät mielellään kokonaan luomumarjaan. Tämä säästäisi kustannuksia, kun ei tarvitsisi pitää keruussa ja tuotannossa kahta eri linjaa.

Koska sadot maan eri osissa vaihtelevat, olisi tärkeä saada koko maa kattavammin luomuun, ennen kuin marjayritykset voivat siirtyä pelkkään luomuun.

Sallittuja ovat esimerkiksi tuhkalannoitus, juurikäävän torjunta harmaaorvakalla sekä hirvituhojen torjunta Trico-lampaanrasva-valmisteella.

Etelä-Savoon lisää luomumetsiä

► Etelä-Savo tunnetaan luomumaakuntana ja tätä imagoa halutaan nyt vahvistaa myös luomumetsillä. Luomumetsistä moneksi -hankkeen tavoitteena on saada Etelä-Savoon pysyviä luomukeruualueita ja moninkertaistaa nykyinen luomukeruuuala.

Hankkeen kohderyhmänä ovat eteläsavolaiset metsänomistajat sekä luonnontuotteiden jalostajat sekä luonto-, matkailu- ja hyvinvointialan yrittäjät, joilla on mahdollisuus hyödyntää luomusertifiointia.

Hankkeen toimialue on Etelä-Savo ja sen toteuttaa Helsingin yliopiston Ruralia-instituutti 4.8.2015–31.12.2016 yhteistyössä Suomen Metsäkeskuksen kanssa.

Hankevastaava **Birgitta Partanen** Ruralia-instituutista kertoo, että tällä hetkellä Etelä-Savossa on sertifioituja keruualueita 1433 hehtaaria. Projektin aikana lisäystä on jo tullut useita satoja hehtaareja ja lisää on tulossa.

– Metsäluomu sopii maakuntaamme hyvin myös sen vuoksi, että Etelä-Savo on Suomen metsäisin maakunta, Partanen perustelee.

Kesällä 2015 Kangasniemellä sertifiointi Vavesaaren tilan toimesta Kangasniemen seurakunnan metsiä. Vavesaaren tila valmistaa luomuelintarvikkeita kuten luomumysliä. Aikaisemmin luomumarjat piti hankkia muualta, mutta nyt oman alueen kerääjät voivat poimia ne läheltä.

– Kuntien ja seurakuntien metsät ovatkin yksi potentiaalinen mahdollisuus saada luomuvälvonnän lisää, Birgitta Partanen sanoo.

Rekopiiriin luomumustikkaa

► Varsinais-Suomen ensimmäiset luomumetsät ovat Sauvossa, Karunan kylässä. Yhteensä 150 hehtaaria sertifioitiin kesällä 2015. Karunan luomumetsä on kolmen luomutilan omistuksessa.

Selvittäjänä toimi **Jaana Elo**, joka omistaa puolisonsa kanssa yhden kolmesta tilasta. Luomustatusta hyödynnetään myös tilapuodissa.

– Varsinkin kesäaikaan tilapuodissa käy paljon asiakkaita. heissä on mökkiläisiä lähialueelta ja myös niitä, jotka pysähtyvät matkalla. Sijaitsemme sopivasti rengastien varrella muutama kilometri Karunan kirkolta Kemiön suuntaan, Elo kertoo.

Heti ensimmäisenä syksynä tilapuodissa myytiin oman alueen luomumustikkaa ja kantarelleja. Keruutuotteita oli myynnissä myös Paimion rekopiirissä.

– Rekopiirissä myytiin myös meidän luomujoulukuusia. Tarkoitus on hyödyntää luomumetsää myös muissa sienissä, koivunlehdissä ja mahlassa, kanervissa ja villiyrteissä, Elo kertoo.

Tilapuodin nimi on Kaikumäen parhaat. Toistaiseksi omia nettisivuja ei ole, sillä puskaradio on hoitanut mainonnan tienvarressa olevien kylttien lisäksi. Tilan mailla viljellään perunoita ja juureksia, rypsiä ja viljaa.

Jos valtaosa Suomen metsistä olisi valvotussa luomussa, se lisäisi myös herkkutattiemme kysyntää ulkomailta entisestään.

Mahtava imagohyöty

Jos valtaosa Suomen metsistä olisi valvotussa luomussa, siitä tulisi Eija Vuorelan mukaan mahtava imagohyöty suomalaisille luonnontuotteille ja niistä jalostetuille tuotteille. Tämä hyöty koskisi sekä elintarvikkeita, terveysvaurutteisia tuotteita sekä luontaiskosmetiikkaa. Hyötyä olisi myös matkailulle.

– Pohjolan valoisassa kesässä kasvaneilla puhtailla tuotteilla on maailmalla hurjasti kysyntää. Koko ajan tulee myös uusia tutkimuksia niiden terveysvaikutuksista. Mutta näiden tuotteiden asiakaskunnasta ulkomailta suuri osa haluaa ennen muuta luomua.

Tämän hetken biotalousbuumia Eija Vuorela pitää hyvänä.
– Se on ihan huippua. Me luonnontuoteihmiset olemme

kyllä aina tienneet metsiemme monipuoliset mahdollisuudet. Nyt kun biotaloudesta käydään laajaa keskustelua, myös muun kuin puuntuotannon arvo huomataan laajemmin. Ja mikä parasta: metsiä ei voi viedä täältä pois. ●

Lisätietoja:

www.evira.fi

http://www.proluomu.fi/wp-content/uploads/sites/3/2016/02/Vuorela_LF.pdf

Luomumetsistä moneksi -hanke: Birgitta Partanen, Ruralia-instituutti, birgitta.partanen@helsinki.fi

Luonnontuotteet monipuolistuvisa arvoverkkoissa, LUMOA-hanke: Eija Vuorela, Suomen 4H-liitto, eija.vuorela@4h.fi
Luomuliiton mentorointihanke: Jaana Elo, Luomuliitto, jaana.elo@luomuliitto.fi

Teksti ja kuvat: Martti Heikkilä.

Sertifiointi ja metsänomistaja

- Luomulla voi osoittaa raaka-aineen puhtauden ja aitouden. Metsänomistaja voi edelleen hoitaa metsäänsä kuten parhaaksi katsoo.
- Luomusertifiointi ei vaikuta jokamiehenoikeuksiin. Luomukeruualueista kertovat kartat eivät ole vapaasti saatavilla.
- Erikoiskeruuotteet, kuten mahla, pakuri, pihka eivät kuulu jokamiehenoikeuksien piiriin, vaan keruuseen on aina saatava maanomistajan lupa.
- Luomu ohjeistaa kestävään keruuseen; keruu ei vahingoita luonnollisen elinympäristön vakautta eikä lajien pysyvyyttä keruualueella.
- Luomuvallontaan voi hakeutua metsänomistaja itse tai selvitysmiehen avulla joukko metsänomistajia.
- Selvitysmiehenä voi toimia joku metsänomistajista tai ulkopuolinen selvittäjä.
- Selvitysmiehen avulla vaikkapa kokonaisen kunnan tai maakunnan metsät voi hakea yhdellä kertaa, mikä merkitsee säästöä kustannuksissa.
- Luomumaatiloilla metsät voidaan liittää luomuun kasvintuotannon tarkastuksen yhteydessä ilman erillistä liittymismaksua.
- Metsät voi hakea luomukeruualueiksi, vaikka maatila ei olisikaan liittynyt luomuvallontaan.

HYÖTYKASVIKUIVURI ORAKAS
Tehokas ja tutkittu ORAKAS lämminilmakuivuri kuivaa luonnonomukaisesti kasvikset, hedelmät, marjat, sienet ja jopa kalaa, lihaa, soseita sekä retkievät. ORAKAS on suomalainen ja sitä on valmistettu vuodesta 1979 alkaen. Valmistamme myös ISO ORAKAS kuivureita.
Hinta 480€ + postimaksu. Puh. 0400-272 128, martti.hakala@marlemi.inet.fi, www.marlemi.fi